

Javna rasprava o Stručnoj podlozi zahtjeva za izmjenu uvjeta okolišne dozvole za Plomin 1, kojom se nastoji ostvariti navedeno produženje rada od 15 – 20 godina, traje do 09. svibnja

Stručna podloga i njen sažetak dostupni su na [web stranici](#) Istarske županije.

Zelena akcija, Zelena Istra, Greenpeace i CEE Bankwatch pozivaju sve zainteresirane da sudjeluju u javnoj raspravi tako da predložene komentare i/ili svoje primjedbe pošalju na adresu: Istarska županija, Upravni odjel za održivi razvoj, 52100 Pula, Flanatička 29.

KOMENTARI OKOLIŠNIH UDRUGA DOSTUPNI ZA PREUZIMANJE U SVRHU SUDJELOVANJA U JAVNOJ RASPRAVI:

Procedura

U Stručnoj podlozi zahtjeva za izmjenu uvjeta okolišne dozvole za postojeće postrojenje TE Plomin 1 izneseno je više neistinitih informacija s ciljem tendenciozne interpretacije okolnosti koje ne idu u prilog produljenju rada TE Plomin 1, na koje ukazujemo s indignacijom:

a) U Stručnoj podlozi je navedeno kako je Rješenjem o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša postojećeg postrojenja TE Plomin 1 od 26.2.2016. propisan prestanak rada elektrane 1. siječnja 2018. nakon izgradnje zamjenskog bloka TE Plomina C te kako do izgradnje nije došlo, pa se predlaže se ugradnja DeNOx postrojenja i postrojenja za odsumporavanje kako bi TE Plomin 1 mogla zadovoljiti granične vrijednosti emisija propisane Uredbom o graničnim vrijednostima emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora (NN br. 87/17) za razdoblje nakon 1. 1. 2018. godine, kada istječe rok važenja Rješenja o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša.

Insinuira se prirodna i rješenjem propisana uzročno-posljedična veza između odustajanja od Plomina C i obnove Plomina 1 – što nije točno. Sasvim suprotno tome, u Rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša za Plomin 1 od 26. veljače 2016. stoji da «...termoelektrana nema ugrađene katalizatore za smanjenje NOx, postrojenje za odsumporavanje i vrećaste filtere, odgovor je da je ekonomski neopravdano takvo ulaganje u TE Plomin 1, s obzirom da troškovi modernizacije postojećih elektrana i ugradnje sekundarnih sustava zaštite okoliša iznose oko trećinu ukupne vrijednosti termoenergetskih postrojenja na tekuća ili kruta goriva. Prema planovima HEP-a TE Plomin 1 prestaje s radom 1. siječnja 2018. U skladu s prijelaznim razdobljem usklađenja HEP-ovih termoenergetskih postrojenja, odnosno odgodom primjene odredbi IPPC i LCP direktiva do 1. siječnja 2018. koju je ishodila RH u pristupnom ugovoru s EU.»

O ekonomskoj neisplativosti obnove starih termoenergetskih postrojenja HEP je govorio na više mjesta (pa i HEP-ovom Vjesniku iz 2017.), te je tim više poražavajuća okolnost da u Stručnoj podlozi nema obaveznih poglavlja koji se odnose na analizu isplativosti investicije propisanih

Uredbom o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša - NN 114/2008, koja je temelj za provedbu ovog postupka, poput opisa:

2. 1. dijelova pred-investicijske ili investicijske studije za usklađivanje

2.1.4. životnog vijeka projekta

2.1.5. dinamike projekta

2.1.6. izvora financiranje i obaveza prema njima

2.2. drugi ne-investicijskih mjera s dinamikom izvođenja

2.3. odgovarajućih priloga (primjerice: dijelovi ili cijela investicijska studija)

2.4.2. Popis svih mjera (investicijskih i ne-investicijskih) koje operater mora poduzeti prema rezultatima poglavlja iz točke 2.1. do 2.2, naprijed s dinamikom njihovog izvođenja

Sve navedeno obavezni je sadržaj analize stanja postojećeg postrojenja i obavezni sadržaj elaborata o načinu usklađivanja postojećeg postrojenja s odredbama zakona i prije citirane uredbe. S obzirom da Rješenjem o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša iz 2016. nije bila predviđena velika investicija modernizacije, HEP se ne može pozvati ni na to da je ova Stručna podloga rađena samo u svrhu izmjene postojećeg Rješenja. Minimum kojim bi se opravdala namjera predložene modernizacije je investicijska studija iz točke. 2.3.

U nastavku prenosimo još jedan citat iz Rješenja o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša od 26. veljače 2016. O tim informacijama nema ni riječi u Stručnoj podlozi koja je sada na javnoj raspravi jer, naravno, HEP-u ne idu u prilog.

b) U Stručnoj podlozi u poglavlju A. Podaci o operateru, 3. Dodatne informacije o postrojenju, na pitanje u tablici da li je provedena procjena utjecaja na okoliš, navedeno je da jest i to 7. rujna 2012. godine, što je neistina. Navedeno Rješenje o prihvatljivosti zahvata za okoliš KLASA: UP/I 351-03/10-02/92, URBROJ: 517-06-2-1-1-12-63 odnosi se na postupak procjene utjecaj na okoliš izgradnju TE Plomin C. Radilo se o izgradnji termoelektrane Plomin C na novoj lokaciji i 4 puta veće snage u odnosu na Plomin 1. Zahvat je iz demogoških razloga nazvan “zamjena postojeće TE Plomin 1 u cilju modernizacije i povećanja kapaciteta.”

S obzirom da se postupak objedinjenih uvjeta zaštite okoliša ili okolišne dozvole po zakonu radi nakon provedenog postupka procjene utjecaja na okoliš, koji nije proveden, ovaj postupak izdavanja okolišne dozvole je protuzakonit.

Zdravlje i okoliš

- Ukupna količina onečišćujućih tvari

Stručna podloga Zahtjeva za izmjenu uvjeta okolišne dozvole za Plomin 1 izostavlja procjene ukupnih godišnjih emisija onečišćujućih tvari. Ono što je važno za zdravlje ljudi nisu relativne emisije po m³, nego ukupna količina onečišćenja koje će izaći iz dimnjaka. Zato je potrebno navesti ukupne emisije u tonama.

- Eksterni troškovi i šteta za zdravlje ljudi

Postoje naširoko korištene metode izračuna eksternih troškova, tj. cijene zagađenja po ljudsko zdravlje i okoliš. Njih, na primjer, koristi Europska agencija za okoliš (EEA) ili Svjetska zdravstvena organizacija (WHO). Smatramo da je investitor trebao dati i tu procjenu, što je propustio učiniti.

Napominjemo kako je Greenpeace još 2013. izradio analizu „[Skriveni troškovi ugljena](#)“ koja pokazuje da bi onečišćenje iz Plomina C koji je bio planiran, u toku radnog vijeka, doveo do 680 slučajeva prijevremene smrti. Godine 2015. ti su izračuni revidirani u skladu s novim procjenama Svjetske zdravstvene organizacije o zagađenosti zraka u Europi, pa se neslavna brojka popela na čak 1000 slučajeva.

- Referentne vrijednosti NRT (BAT)

U dokumentaciji se za SO₂ i NO_x navodi samo dnevne prosječne vrijednosti povezane s NRT-om, ali ne i godišnje koji su stroži. NRT referentne vrijednosti: NO_x 65-150 mg/Nm³ (godišnji) i do 200 mg (dnevno), SO₂ 10-130 mg/Nm³ (god.) (dnevno 205 mg). Iz ovoga se može zaključiti da bi elektrana zadovoljila dnevne (blaže) vrijednosti, ali ne nužno i strože godišnje vrijednosti.

- Stroža ograničenja onečišćujućih emisija

Razina emisija povezana s NRT je određena u rasponu (npr. NO_x 65-150 mg/Nm³). Znači, HEP, odnosno ministarstvo, trebali bi težiti najnižoj razini, a ne uzimati u obzir samo najvišu dozvoljenu razinu. Npr. ako se odluči nabavljati tehnologiju koja je, recimo, u sredini tog raspona ili niže, npr. 100 mg, onda tako treba postaviti i ograničenja, na temelju konkretne tehnologije, a ne automatski koristiti generički maksimum za vrijednosti u Europi.

- Onečišćenje uslijed manipulacije ugljena

Ne vidimo da je obrađen utjecaj na okoliš, pogotovo na zrak, transporta, pretovara, skladištenja i obrade ugljena, niti su predložene mjere smanjenja onečišćenja zraka tim segmentom poslovanja.

Klima

- Staklenički plinovi

Dokumentacija izostavlja emisije CO₂ i kakav će utjecaj zahvat imati na taj aspekt. Hrvatska je ratificirala Pariški sporazum, prihvatila europske klimatske ciljeve. Za svaku tonu emitiranog CO₂ elektrana će morati kupovati emisijske kvote.

Temeljem prijašnjih emisija, možemo zaključiti da će se emisije CO₂ za Plomin 1 godišnje kretati oko 800 000 tona (2017: 306 432 , 2016: 845 420 , 2015: 797 450 , 2014: 734 550, 2013: 788 766), što bi u 20 godina bilo 16 milijuna tona CO₂.

Želimo li ispuniti preuzete obaveze Pariškog sporazuma, nema mjesta otvaranju novih izvora fosilnih goriva. Štoviše, najmanje 2/3 postojećih ne smije se dalje eksploatirati ako želimo spriječiti najgore posljedice klimatskih promjena. One se ne događaju nekom drugom - svjedoci smo ovdje u Hrvatskoj, iz godine u godinu, sve češćih poplava i nesagledive štete koje donose, suša i s njima povezanih požara, sve ekstremnijih vremenskih uvjeta.

Danas gotovo nitko u EU ne ulaže u ugljen. Izuzeci su Poljska i Grčka, koje imaju vlastiti ugljen. Hrvatska je jedina zemlja koja planira sljedećih dvadeset godina ulagati u uvozni ugljen. Mnoge zemlje, kao što su baltičke, Austrija, Belgija, Danska, Francuska, Italija, Nizozemska, Portugal i druge, već su najavile prestanak korištenja ugljena.

Upitna ekonomija ugljena

Cijena nove tehnologije samo za kontrolu onečišćenja Plomina 1 (120 MW), koja bi zadovoljila referentne vrijednosti NRT, procjenjuje se na 17-38 milijuna eura.

Tu procjenu potkrepljuje nedavni slučaj obnove novijeg Plomina 2 na koji je do sada (samo za smanjenje onečišćenja) potrošeno 30 milijuna eura. Ovisno o tome koliki bi bio zahvat obnove Plomina 1, ukupna cijena mogla bi i višestruko porasti.

Uz porast cijene CO₂ i relativno nisku cijenu el. energije, TE na kameni ugljen već danas u Europi postaju nerentabilne. Istovremeno, električna energija iz vjetra i sunca već danas u 30 zemalja ima jednaku ili nižu cijenu od energije iz fosilnih goriva; ta cijena i dalje pada, s tim da OIE nemaju goleme eksterne troškove svojstvene ugljenu.

Danas gotovo nitko u EU, osim Poljske i Grčke, ne planira ulaganja u ugljen. Osim RH u EU ne postoje zemlje bi gradile termoelektrane na uvozni ugljen.

HEP i različite Vlade RH učestalo navode potrebu za energetsom neovisnošću Hrvatske. S obzirom da nemamo vlastitog ugljena, produljenje rada Plomina 1 znači da bismo narednih 15 – 20 godina bili ovisni o uvoznom energentu, bez financijski isplative mogućnosti postizanja energetske neovisnosti.

Istovremeno, u Europi i svijetu investicije u OIE iz godine u godinu premašuju ukupna ulaganja u projekte fosilnih goriva i nuklearne energije. Cijena solarne tehnologije zadnjih desetak godina padala je oko 15% godišnje, a procjene su da će i dalje padati.

Turizam

Jedan od argumenata koje navode zagovornici obnove Plomina 1 je povećana potrošnja električne energije ljeti kad je turistička sezona. Nije li upravo turizam ključni argument protiv korištenja ugljena kao najštetnijeg energenta po okoliš, a u korist obnovljivih izvora energije, pogotovo solarne koje na obali ima u izobilju i po kojem smo potencijalu (do 2600 sunčanih sati godišnje) u samom europskom vrhu?

Hoteli i kampovi na sunčanom Jadranu idealna su mjesta za korištenje solarne energije, koje najviše ima baš kad je i potražnja najveća. S druge strane, prljavi ugljen, k tomu uvozni, izravan je protivnik turizma koji živi od čistog okoliša i koji je daleko najvažniji gospodarski sektor u RH (cca. 20% BDP-a). Ovim projektom bi se cementirala trajno onečišćenje ugljenom u Istri - srcu hrvatskog turizma.

Obnovljivi izvori energije (OIE)

Unatoč golemom potencijalu, HEP kao vodeća energetska kompanija u zemlji nema u svom vlasništvu nijednu vjetroturbinu, dok raspolaže tek s oko 200 kW solarnih instalacija, simbolično postavljenih na nekoliko svojih upravnih zgrada. Usporedbe radi, taj kapacitet podmirio bi potrebe tek četrdesetak kućanstava.

Udruženje europskog elektroenergetskog sektora EURELECTRIC, čiji je i HEP član, javno se obavezalo da od 2020. neće graditi TE na ugljen i da će biti predvodnik niskougljične tranzicije u Europi. Plan za revitalizaciju Plomina 1 u suprotnosti je s tom najavom.

Umjesto da se bavi oživljavanjem tehnologija prošlosti, HEP bi trebao biti predvodnik hrvatske tranzicije prema potpuno obnovljivoj elektroenergetici i to snažnim zaokretom prema iskorištavanju energije sunca i vjetra. Izračuni stručnjaka pokazuju da već u postojećim mrežnim uvjetima ima prostora za prihvati novih 1500 MW OIE. Istovremeno, prema procjenama Europske komisije, Hrvatska ima potencijal od 30 GW u energiji sunca i vjetra, što višestruko premašuje ukupne domaće proizvodne kapacitete.

Stručna studija koju je 2015. naručio Greenpeace pokazuje da RH do sredine stoljeća može u potpunosti prijeći na OIE, pri čemu će uštede na uvozu fosilnih goriva biti veće od potrebnih ulaganja, a istovremeno će se otvoriti brojna radna mjesta.

U Europi i svijetu investicije u OIE iz godine u godinu premašuju ukupna ulaganja u projekte fosilnih goriva i nuklearne energije. Cijena solarne tehnologije zadnjih deset godina padala je oko 15% godišnje, a procjene su da će padati i dalje. Sunce i vjetar su već danas konkurentni ugljenu.

Neusklađenost s planskim dokumentima i strategijama

Produljenje rada TE Plomin 1 nije dio niti jednog strateškog dokumenta. Upravo suprotno, zatvaranje je bilo predviđeno 1.1. 2018., a do sada se nigdje nije planirao produžetak rada. Niti HEP, niti bilo koja Vlada, kao vlasnik HEP-a, do sada nisu čak niti najavljivali nastavak rada ovog objekta. Sukladno tome, građani nisu nigdje uopće imali priliku reći što misle o tome, a sada se provodi javna rasprava kao da je odluka o nastavku rada već donesena, a predmet rasprave su isključivo tehnički elementi modernizirane TE. S obzirom na neusklađenost, okolišna dozvola treba biti uskraćena.